

בית המשפט המחוזי חיפה

03 נובמבר 2020

ע"ו 48106-10-20 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני

השופט ש' ברלינר

בפני:

היועץ המשפטי לממשלה

המערער:

נגד

פלוני

המשיב:

בשם המערער: עו"ד גב' בנימין, פמ"ח
בשם המשיב: עו"ד גב' גולדברג, ס"צ

פסק דין

1. המשיב מאושפז בכפיה בבית החולים מכוחו של צו אשפוז לתקופה מרבית של 20 שנה שהוצא כלפיו ביום 20.11.17 לפי ס' 15(ב) של חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 (להלן – החוק), לאחר שבכתב האישום שהוגש נגדו לבית המשפט מחוז מרכז (תפ"ח 33420-08-27) יוחסו לו עבירות של ניסיון רצח והחזקת סכין, בגין האירוע כמתואר בכתב האישום, מיום 9.8.17.
2. כקבוע בחוק, מובא עניינו של המשיב לבדיקתה של הוועדה הפסיכיאטרית המיוחדת, והיא מוסמכת, בין היתר, לאשר למשיב לצאת לחופשות, וכן לקבוע את תנאיהן.
3. בדיון מיום 30.4.19 העריכה הוועדה כי המסוכנות שבמשיב לעצמו ולאחרים היא ברמה נמוכה; לא אישרה יציאה לחופשות, וציינה בנימוקה כי "המסוכנות הנשקפת עתה מהמטופל היא נמוכה, אך על פי קביעת מומחי הוועדה בוחן המציאות של המטופל הוא עדיין לקוי" וכן כי "ב-11.2.19 נרשם בדו"ח הביקור, כי עדיין קיימים אצל המטופל תכנים פסיכוטיים" ועל כן "בנסיבות אלה, נראה כי טרם חל שיפור משמעותי במצבו של המטופל לאורך זמן."
4. בדיון מיום 29.10.19 העריכה הוועדה כי המסוכנות שבמשיב לעצמו ולאחרים היא ברמה נמוכה; לא אישרה יציאה לחופשות; ציינה כי היא תמימת דעים עם מנהלת המחלקה בדבר המסוכנות הנמוכה, אך לא אישרה יציאה לחופשות שכן "אך לפני כשנה, ... הוערכה מסוכנותו של המטופל, לעצמו ולאחרים, ע"י הוועדה כבינונית".

בית המשפט המחוזי חיפה

03 נובמבר 2020

ע"ו 48106-10-20 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני

5. בדיון מיום 21.4.20 העריכה הוועדה כי **המסוכנות שבמשיב לעצמו ולאחרים היא ברמה נמוכה**, והחליטה לא לאפשר למשיב לצאת לחופשות כלל. בנימוקה ציינה הוועדה כי "טרם ניתן לקבוע מה היא מסוכנותו [של המשיב] כלפי אחרים בעת חופשה, גם אם היא קצרה מחוץ לבית החולים... (ו) כי עדיין קיימת [בו] אותה פרודוקציה פסיכוטית שנצפתה במהלך הבדיקה בעת הדיון הקודם בוועדה וכן כי "נרשם במכתב המחלקה כי מאז מועד הדיון בוועדה הקודמת המטופל מגלה תכנים פסיכוטיים וחושב שחלק משכניו רעים כלפיו".

6. בדיון מיום 20.10.20 העריכה הוועדה, גם הפעם, כי **המסוכנות שבמשיב לעצמו ולאחרים היא ברמה נמוכה**; אישרה יציאה לחופשות בליווי שלומי אחיו של המשיב, פעם בשבוע למשך עד 4 שעות בסביבת בית החולים ולפי שיקול דעת המנהל; ורשמה בנימוקה כי היא תמימת דעים עם רופאי המחלקה, באשר למסוכנות הנמוכה כאמור, וכן רשמה כי זו הפעם החמישית בה ניתנת לגבי המשיב המלצה חיובית מאת רופאי המחלקה, כי הוא מועסק ב"קפה טוב", אף היה במגע עם סכנים, ו"תעסוקתו עלתה יפה. משתתף בפעילות המחלקה, בטיפולים קבוצתיים, בחוגים ובהפעלות ללא כל התנהגות חריגה". הרישומים מראים כי "לא עולה כל פעילות חריגה (מצד המשיב) במהלך תקופת האשפוז, למעט אפיזודה אחת חולפת"; הוא שוהה במחלקה שיקומית מזה כשמונה חודשים ומצבו הנפשי יציב; האפוטרופוס מוכן ללוותו והעיד גם הוא על השיפור במצבו, וכן נרשם כי לא נעלמה מעיני חברי הוועדה עמדתו של נפגע העבירה, אך אין בה כדי לשנות את עמדתה. הוועדה סיימה בצינה כי "כאמור בשלה העת להוציא (את) המטופל לחופשות".

7. הכלל הבסיסי באשר ליציאתו של חולה לחופשות הוא ככתוב בס' 28(ב1) של החוק, המדבר אמנם על שחרור מהאשפוז, אך האמור בו מתאים וחל, בהתאמה הנדרשת, גם לגבי יציאה לחופשות, כאומר: **הוועדה תחליט על יציאתו של חולה לחופשה אם מצאה כי אין עוד הצדקה להמשך אשפוזו בלא יציאה לחופשות נוכח מצבו הנפשי ונוכח מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, בשים לב למצבו הנפשי**. ההצדקה האמורה תיבחן גם על פי השיקולים המנויים בסעיף 28(ב2) של החוק. ככל שיש בהענקת החופשה לשפר ולתמוך בסיכויי שיקומו של החולה ובסוכנותו, ככל שניתן יהיה לראות כי קיימות נסיבות מקלות בביצוע מעשה העבירה שבעקבותיו הוצא צו האשפוז; ככל שעברו הפלילי של החולה אינו מכביד, או כי, למיטב, אין לו כל עבר פלילי פרט לפרשה שבעקבותיה הוצא הצו; וככל שמשך הזמן שחלף מאז תחילת האשפוז ארוך יותר, עד כי ניתן לבסס על פי בחינת מצבו של החולה כי השינוי לטובה שחל בו, הוא אכן יציב ורציף, לאורך תקופה ממושכת, כך תיטה הכף לטובת היעדרות לבקשת החופשה.

8. בכל יציאה לחופשה של חולה טמון גרעין של סיכון. במסגרת האשפוז, נמצא החולה תחת השגחה, טיפול, ומסגרת חיים, האמורה להביא לשיפור במצבו הנפשי של החולה, תוך נקיטת

בית המשפט המחוזי חיפה

03 נובמבר 2020

ע"ז 48106-10-20 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני

אמצעי זהירות לבל יסוכן שלומו ושלומם של הסובבים. אמצעי הזהירות בעת הימצא החולה בחופשה מצומצמים בהרבה, ועיקרם ליווי של מלווה עליו ניתן לסמוך, תוך הערכה כי החולה מקבל עליו את מרותו ויקיים את מגבלות החופשה (אזור, זמן, חזרה לבית החולים, וכד'), והסדרת תקשורת מהירה בין המלווה למשטרה, ועדכונה על הימצאו של החולה מחוץ למתחם בית החולים, וכן עידכון, כשהדבר נדרש, של אנשים מסוימים מבין הציבור. באשר לחולה שעניינו מובא בפני הוועדה המיוחדת, יש לנקוט משנה זהירות, עד כי ניתן יהיה לאשר יציאה לחופשה רק אם הביטחון בשלילת אירוע מסוכן מגיע לדרגה של רמת וודאות גבוהה, אף כי לא מוחלטת, בין היתר, בהתחשב באמצעי הפיקוח והזהירות החלים על החופשה.

9. בפרשות קודמות דנתי בשאלה כיצד ימדד אורך הזמן הדרוש, כי יחלוף, מאז תחילת האשפוז, ועד אשר יותר לחולה שביצע מעשה רצח, או ניסיון לרצח, לצאת לחופשה. ככלל, נדרש פרק זמן ארוך, המאפשר השגת תוצאות טיפוליות חיוביות, יציבות, מקטינות מסוכנות, ובדרך כלל ניתן למדוד אותו בשנים, אך לא כך בכל מקרה ומקרה. יש מקרים בהם המסוכנות נשללת קרוב מאוד לאירוע, כגון פגיעה של יולדת בתינוקה, והדבר קשור גם למחלה, לטיבה ולאישיותו של החולה עצמו. כך או אחרת, כפי שכתבתי גם בעבר, אין ללמוד דבר מהשוואה בין התקופה שחלפה לבין התקופה העתידית לחלוף עד לתום התקופה המרבית של הצו, שכן אין זה הכרחי כלל ועיקר כי תקופת האשפוז הכפוי תתארך למלוא התקופה.

10. בענייננו, חלפה תקופה של 3 שנים מאז שהוצא הצו, כמו כן חלפה תקופה ארוכה בה נקבעה שוב ושוב הערכת מסוכנות נמוכה לגבי המשיב, הוא מאושפז במחלקה השיקומית, התנהגותו נאותה, הוא משתתף בפעילויות המחלקה ובתעסוקה, ואינו מעורב באירועים חריגים. אין לו עבר פלילי פרט למקרה עצמו שבעקבותיו הוצא הצו. גם התרשמותי שלי, ממנו וממצבו, עד כמה שיש לה משקל, היא חיובית. החופשה קצרה, מוגבלת באזור ובליוי; המשטרה תעודכן; המלווה יודרך ותוסדר תקשורת בינו לבין בית החולים והמשטרה להזעיק ולהזהיר מפני כל תקלה; קורבן מעשה העבירה יעודכן אף הוא, ולאור כל זה, החלטת הוועדה נראית ביני סבירה, אף נכונה, ולא השתכנעתי כי עלי להתערב בהחלטתה.

11. לאור כל האמור – הערעור נדחה.

ניתן היום, ט"ז חשוון תשפ"א, 03 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.

שמואל ברלינר, שופט עמית

בית המשפט המחוזי חיפה

03 נובמבר 2020

ע"ו 48106-10-20 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני